

6. Principper for vandindvindingsstrategiplan (B)

Sagsnr.: 22-013238

Åbent

Kompetence

Klima- og Miljøudvalget.

Beslutningstema

Klima- og Miljøudvalget kan beslutte principper, som skal ligge til grund ved udarbejdelsen af vandindvindingsstrategiplanen.

Indstilling

Chefen for Teknik, Plan og Erhverv indstiller,

- 1. at** Klima- og Miljøudvalget beslutter, at vandindvindingsstrategiplanen skal bygge på et princip om, at Slagelse Kommune skal være selvforsynende med drikkevand.
- 2. at** Klima- og Miljøudvalget beslutter, at vandindvindingsstrategiplanen skal bygge på et princip om, at der udpeges kildepladser, der er uerstattelige i relation til den overordnede forsyningssikkerhed i Slagelse Kommune.
- 3. at** Klima- og Miljøudvalget beslutter, at vandindvindingsstrategiplanen skal lægge op til at styrke beskyttelsen af de uerstattelige kildepladser gennem en revision af indsatsplanen.
- 4. at** Klima- og Miljøudvalget beslutter, at vandindvindingsstrategiplanen skal anvise potentielle boresteder i skov eller udyrkede områder, men at Slagelse Kommune ikke skal nægte vandværkerne tilladelse til at etablere borer på andre steder.
- 5. at** Klima- og Miljøudvalget beslutter, at vandindvindingsstrategiplanen skal bygge på et princip om, at indvinding af større mængder grundvand som udgangspunkt bør ske for at dække vandbehov, der kræver drikkevandskvalitet - samtidig med at kommunen vil arbejde for, at virksomheders vandbehov kan dækkes på anden vis.

Sagens indhold

Byrådet besluttede den 26. april 2021 i tilknytning til vedtagelsen af indsatsplanen for grundvandsbeskyttelse i Slagelse-drikkevandsområdet, at der skal udarbejdes en vandindvindingsstrategiplan. Planen er en del af den politiske "grundvandsaftale", som Byrådet godkendte den 31. august 2020.

Administrationen har fået udarbejdet en redegørelse om vandindvindingsstrategi, der skal danne grundlag for planen. Redegørelsen blev præsenteret på Klima- og Miljøudvalgets møde den 6. december 2023 (punkt 3), og efterfølgende ved et fælles vandværksmøde den 23. januar 2024, et møde i Grundvandsrådet den 19. februar 2024 og et fælles temamøde mellem Klima- og Miljøudvalget og SK Forsyning den 6. marts 2024.

Redegørelsen er vedlagt som bilag 1.

Administrationen har på baggrund af redegørelsen og input fra ovennævnte møder udarbejdet forslag til centrale principper for den fremtidige vandindvindingsstrategi, som det foreslås, at planen skal bygge på. Nogle af de centrale spørgsmål er, om kommunen skal være selvforsynende med drikkevand, hvor drikkevandet skal indvindes, hvorledes drikkevandsindvindingen skal beskyttes og hvad drikkevandet skal bruges til.

Hvis Klima- og Miljøudvalget godkender indstillingen, vil forslaget til vandindvindingsstrategiplan ikke betyde markante ændringer af, hvilke kildepladser den overordnede vandforsyning skal baseres på i fremtiden. Dog vil punkt 5 i indstillingen betyde, at grundvandsressourcen på Stignæs i fremtiden vil skulle bruges til formål, der kræver drikkevandskvalitet. Størstedelen af vandforbruget på industrierne på Stignæs vil derfor skulle dækkes via andre vandkilder, eksempelvis rensede spildevand.

Selvforsynende med drikkevand

I dag forsynes stort set alle borgere og virksomheder i Slagelse Kommune med drikkevand, der er indvundet indenfor kommunens grænser. Administrationen anbefaler, at fremtidens drikkevandsforsyning fortsat baseres på, at Slagelse Kommune er selvforsynende. De almene vandværker oppumper i dag ca. 5,3 mio. m³/år.

NK-Forsyning har i Næstved og Faxe kommuner en mulig indvindingsreserve på i alt 2,5 mio. m³/år. Grundvandsmodellen tyder desuden på, at der kunne være uudnyttet indvindingsmulighed i Sorø Kommune nord for kommunegrænsen til Slagelse. Administrationen vurderer dog, at det er usikkert, om NK-Forsynings reserve i virkeligheden vil kunne indvindes uden uacceptable konsekvenser for naturen og/eller grundvandskvaliteten. Administrationen vurderer endvidere, at det er usikkert om Slagelse Kommune kan få del i reserverne, den almindelige vandforsyningssituation på Sjælland taget i betragtning. Der er stor efterspørgsel på vand i Hovedstadsområdet og fra industrierne i Kalundborg. Man skal endvidere være opmærksom på, at indvinding af vand til eksport til Slagelse Kommune fordrer en tilladelse fra den kommune, som indvindingen sker i.

Uerstattelige kildepladser

SK Forsyning råder i dag over 6 ud af de 7 største kildepladser i kommunen, og SK Forsyning kan i den nuværende situation ikke undvære nogen af disse kildepladser. Stignæs Vandindvinding råder over den sidste af de største kildepladser. De øvrige private vandværkers kildepladser er markant mindre.

Redegørelsen konkluderer, at der ikke andre steder i Slagelse Kommune findes områder, hvor indvindingsmulighederne er så gunstige, som på de største kildepladser, der alle indvinder vand fra en stor sandfyldt begravet dal, der går vest om Slagelse by og til Skælskør.

Redegørelsen peger dog på 9 områder, hvor der i dag ikke indvindes drikkevand, men hvor grundvandsmodellen viser, at der er større grundvandsmagasiner til stede. Her vil der muligvis kunne etableres nye mellemstore kildepladser. Der er dog ikke sikkerhed for en tilfredsstillende vandmængde og vandkvalitet, før der er udført prøveboringer i de pågældende områder. Det vurderes, at der under skoven og øvelsesterrænet øst for Slagelse by potentielt kan indvindes i alt ca. 1 mio. m³/år. De øvrige uudnyttede grundvandsmagasiner ligger, hvor der primært er intensiv landbrugsdrift. Det skønnes, at der her samlet vil kunne indvindes 1,3-1,9 mio. m³/år fordelt på 6-7 områder.

De største eksisterende kildepladser vil derfor også i fremtiden skulle være rygraden i den overordnede fremtidige drikkevandsforsyning i kommunen. En mulig indvinding øst for Slagelse by samt anvendelse af grundvandsressourcen på Stignæs til drikkevand kan dog være et væsentligt bidrag til den overordnede forsyningssikkerhed.

På den baggrund anbefaler administrationen, at de største kildepladser i kommunen kategoriseres som uerstattelige i relation til den overordnede forsyningssikkerhed i kommunen. Forslaget til vandindvindingsstrategiplan vil i givet fald komme til at indeholde en liste over præcis hvilke kildepladser, der anbefales kategoriseret som uerstattelige.

Beskyttelse af uerstattelige kildepladser

Administrationen anbefaler som konsekvens af ovenstående, at de uerstattelige kildepladser beskyttes mod forurening i videre omfang end det sker i dag, ud fra en betragtning om, at der ikke bør accepteres nogen risiko for, at de forurenes. I dag beskyttes kun nærområdet til boringerne (BNBO). Der bør også etableres beskyttelsesområder, der hvor størstedelen af vandet til kildepladserne dannes. Sådanne områder vil have et betydeligt større omfang end BNBO. De prioriterede indsatsområder, som er udpeget i indsatsplanen, og som indtil videre uden succes er forsøgt beskyttet, udgør kun en meget lille del af de områder, hvor vandet til kildepladserne dannes.

En styrket indsats for at beskytte de uerstattelige kildepladser bør ske ved revision af den gældende indsatsplan for Slagelse-drikkevandsområdet. Etablering af beskyttelsesområder vil være en langvarig og omkostningskrævende opgave, hvorfor der er brug for en langsigtet strategisk indsatsplan, der har fokus på etablering af større beskyttelsesområder i oplandet til de vigtigste kildepladser. Etablering af et beskyttelsesområde på eksempelvis 500 ha vil koste 100-125 mio. kr. i lodsejererstatninger afhængig af de lokale jordpriser. Placering og omfang af beskyttelsesområder vil skulle fastlægges i forbindelse med revisionen af indsatsplanen. Den samlede omkostning vil afhænge af hvor mange kildepladser, der skal etableres beskyttelsesområder i oplandet til, og hvor

store disse områder skal være. Indsatsen kan planlægges på en måde, så den gennemføres faseopdelt over en længere årrække, hvorved omkostningerne kan strækkes over en tilsvarende længere årrække.

Indvinding i skov og udyrkede områder

Byrådet udtrykte i grundvandsaftalen ønske om, at indvindingen i højere grad skulle ske i skov og udyrkede områder. Redegørelsen viser, at der er skovstykker og udyrkede arealer nær de fleste vandværker, men at langt de fleste af områderne er så små, at de kun vil kunne beskytte nærområdet til en boring, og ikke en større del af det opland, hvor vandet til boringen dannes. Områderne er ikke detailundersøgt, og udpegningen på grundlag af grundvandsmodellen er ingen garanti for, at der kan etableres en boring med tilfredsstillende vandmængde og vandkvalitet i de pågældende områder. Det vil kræve nærmere undersøgelser, og vil først blive endeligt afklaret, når der er udført en boring/prøveboring.

Det vil ofte ikke være et naturligt valg for et mindre vandværk at bore et nyt sted på grund af den ekstra økonomi, der vil være knyttet til at etablere en boring med tilhørende råvandsledning et nyt sted, og på grund af den usikkerhed der er om vandmængde og vandkvalitet det nye sted.

Administrationen foreslår, at vandindvindingsstrategiplanen anviser potentielle boresteder i skov og udyrkede områder, og at kommunen i planen udtrykker ønske om, at vandværkerne tager disse områder med i overvejelserne om valg af borested. Kommunen kan indirekte tvinge vandværkerne til at vælge boresteder i skovstykker eller udyrkede arealer ved at nægte tilladelse til at bore andre steder. Administrationen kan dog ikke anbefale en sådan tilgang pga. de betydelige usikkerheder om vandmængde og vandkvalitet, der kan være i de udpegede områder. Kommunen kan som udgangspunkt ikke tvinge vandværkerne til at nedlægge eksisterende indvindingsboringer.

Anvendelsen af drikkevand

Redegørelsen peger på, at der er et klart potentiale for at erstatte brugen af drikkevandsegnet grundvand på Stignæs til erhvervsformål med andre kilder til vand, eksempelvis rensset spildevand. Stignæs Vandindvinding indvandt sidste år 255.000 m³ grundvand til erhvervsformål, der ikke kræver drikkevandskvalitet. Administrationen anbefaler, at grundvandsressourcen på Stignæs reserveres til drikkevand eller erhvervs-mæssige formål, der kræver drikkevandskvalitet.

Der er også potentiale for at erstatte drikkevand med andre vandkilder på en række andre virksomheder og institutioner samt til vanding af afgrøder og dyr, dog i noget mindre omfang.

Erstatning med andre vandkilder vil kræve investeringer i transport/opsamling/opbevaring og kan nogle steder - afhængig af de lokale forhold - være vanskelig at gennemføre i praksis.

Administrationen anbefaler, at drikkevandsegnet grundvand primært reserveres til dækning af vandbehov, der kræver drikkevandskvalitet, dog således, at andre vandbehov også kan dækkes, hvis der ikke findes miljømæssigt bedre løsninger. Samtidig foreslår administrationen, at kommunen arbejder for at finde løsninger, så virksomheders vandbehov kan dækkes på anden vis.

Retligt grundlag

Udarbejdelse af en vandindvindingsstrategiplan er ikke lovreguleret, og der er derfor ikke lovgivningsmæssige krav til indhold eller beslutningsproces.

Økonomiske og personale-mæssige konsekvenser

Ingen bemærkninger.

Tværgående konsekvenser

Ingen bemærkninger.

Sagens videre forløb

Administrationen vil på baggrund af Klima- og Miljøudvalgets beslutninger udarbejde et forslag til vandindvindingsstrategiplan. Dette planforslag vil i sidste halvdel af 2024 blive fremlagt for Klima- og Miljøudvalget med henblik på udvalgets indstilling til Byrådet om vedtagelse af planen.

Beslutning i Klima- og Miljøudvalget den 3. april 2024

Fraværende: Ingen

Brian Badike Thomsen og Torben Hald deltog under oplysning af punktet.

At 1-5: Godkendt.

Bilag

22-013238-43 Bilag 1 - Redegørelse om vandindvindingsstrategi